

24. 1. 2025

Společnost L., s. r. o., podniká v oblasti výroby a distribuce baterií pro elektrická a hybridní vozidla. Ke své podnikatelské činnosti využívá mimo jiné areál na území města M., které je obcí s rozšířenou působností v kraji K. Areál sestává ze stavby skladu o zastavěné ploše 385 m², z nezastavěného pozemku o výměře 2 945 m² evidovaného v katastru nemovitostí jako ostatní plocha a z oplocení. K areálu vede veřejně přístupná účelová komunikace, která je ve vlastnictví města M. S pozemky ve vlastnictví společnosti L., s. r. o., bezprostředně sousedí pozemky, které jsou ve vlastnictví města M. a kraje K.

Uvedené nemovitosti se nacházejí v koridoru vymezeném v územním rozvojovém plánu pro umístění stavby dálnice D(x) coby dopravní infrastruktury celostátního významu.

Dálnice D(x) je jedním ze záměrů, uvedených v Příloze č. 1 k zákonu č. 416/2009 Sb. v sekci 1.1. Dálnice.

Dne (n) se na jednatele společnosti L., s. r. o., telefonicky obrátil pan K., který se mu představil jako pověřený zaměstnanec státního podniku Ředitelství silnic a dálnic a sdělil mu, že Ředitelství silnic a dálnic, s. p., má jako stavebník daného úseku dálnice „zájem o odkup menší části“ nezastavěného pozemku ve vlastnictví společnosti L., s. r. o., který „je pro realizaci dálnice nezbytný“. Zdůrazňoval naléhavost záměru, uvedl, že doufá „ve vstřícnost Vaší společnosti“ a argumentoval také tím, že předmětná část pozemku může být vyvlastněna a že zbylá část by jistě byla způsobilá k samostatnému užívání „bez větších obtíží“. Jednatel společnosti L., s. r. o., nabídku odkupu okamžitě razantně odmítl a uvedl, že se proti případnému vyvlastnění bude bránit všemi možnými právními prostředky.

Dne (n+8) se do sídla společnosti L., s. r. o., dostavil poštovní doručovatel s tím, že má pro společnost doporučený dopis s dodejkou. Na dotaz přítomného jednatele společnosti sdělil, že odesílatelem dopisu je Ředitelství silnic a dálnic, s. p. Jednatel, který vytušil, že dopis může obsahovat návrh na uzavření smlouvy o získání práv k předmětné části pozemku, o němž telefonicky hovořil s panem K., odmítl dopis převzít s odůvodněním, že společnost má zřízenou datovou schránku.

Dne (n+57) se pan K. telefonicky dotázal jednatele společnosti L., s. r. o., zda se názor jeho společnosti na nabídku odkupu nezměnil, avšak opět se nesetkal s úspěchem.

O hrozícím zahájení vyvlastňovacího řízení se dozvěděla společnost Q., a. s., která má zástavní právo k uvedenému pozemku společnosti L., s. r. o., a která se proto rozhodla proti případnému vyvlastnění, v němž spatřovala ohrožení svých zájmů, bojovat. Za tímto účelem se

dne (n+58) společnost Q., a. s., obrátila na advokáta Mgr. P. a udělila mu plnou moc ke svému zastupování.

Dne (n+60) se na společnost Q., a. s., obrátil jednatel společnosti L., s. r. o., s návrhem, že společnosti Q., a. s., předmětnou část pozemku prodá. Návrh učinil v představě, že tímto způsobem případné vyvlastnění zmaří.

Záměr zřízení dálnice D(x) zatím nebyl povolen v řízení o povolení záměru podle stavebního zákona.

Otázky řešte za použití právních předpisů ve znění platném a účinném k 1. 1. 2025. Současně vycházejte z předpokladu, že tyto právní předpisy byly platné a účinné po celou dobu, kdy v zadání popsané děje probíhaly. V odpovědích na položené otázky argumentujte právní úpravou a vždy odkažte na konkrétní paragraf, odstavec, příp. písmeno právního předpisu.

Otázky:

1. Kterým právním ustanovením lze na ústavní úrovni argumentovat ve prospěch tvrzení, že za splnění zákonných předpokladů může být za účelem zřízení dálnice odňato i vlastnické právo k pozemku ve vlastnictví územně samosprávného celku (obce, nebo kraje)?
2. O jakou formu správní činnosti se jedná v případě územního rozvojového plánu a jakým způsobem se může právně bránit ten, kdo se cítí omezeními, plynoucími z územního rozvojového plánu dotčen na svých veřejných subjektivních právech?
3. Kdo bude vlastníkem dálnice D(x) po jejím zhotovení a zprovoznění? Jaké bude postavení Ředitelství silnic a dálnic, s. p., k dálnici D(x)?
4. Jaké procesní postavení by měla společnost Q., a. s., ve vyvlastňovacím řízení vedeném příslušným správním orgánem ve věci předmětné části pozemku společnosti L., s. r. o., které by bylo zahájeno na základě žádosti Ředitelství silnic a dálnic, s. p.?
5. Jakým nejrychlejším způsobem lze v daném případě v řízení před správním orgánem získat za účelem zřízení dálnice vlastnické právo k části pozemku, který je ve vlastnictví společnosti L., s. r. o.? Vysvětlete.
6. Jak by muselo být rozhodnuto o odvolání společnosti L., s. r. o., proti eventuálnímu vyvlastnění předmětné části jejího pozemku provedenému mezitímním rozhodnutím?
7. Který soud by byl věcně a místně příslušný k řízení o žalobě proti eventuálnímu mezitímnímu rozhodnutí o vyvlastnění předmětné části pozemku společnosti L., s. r. o.?

Vzorové řešení:

Ad 1)

Východiskem je ustanovení **Čl. 11 odst. 1** věty druhé **Listiny základních práv a svobod**, podle něhož „[v]lastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu.“ Jestliže jsou naplněny předpoklady stanovené **Čl. 11 odst. 4** Listiny základních práv a svobod, **lze odejmout/omezit vlastnické právo komukoli, tedy i územnímu samosprávnému celku** (obci, kraji).

Ad 2)

- V případě územního rozvojového plánu **jde o opatření obecné povahy**: Územní rozvojový plán je druhem územně plánovací dokumentace [§ 61 písm. c) stavebního zákona]. Územně plánovací dokumentace se vydává formou opatření obecné povahy (**§ 73 odst. 1 stavebního zákona**).

- Ten, kdo se cítí omezeními, plynoucími z územního rozvojového plánu dotčen na svých veřejných subjektivních právech, může podat **návrh na zrušení opatření obecné povahy nebo jeho části podle § 101a a násl. soudního řádu správního**. K řízení o zrušení územního rozvojového plánu nebo jeho části je příslušný Nejvyšší správní soud (§ 310 stavebního zákona).

Proti návrhu územního rozvojového plánu nelze podat námitky (§ 97 odst. 4 stavebního zákona). Územní rozvojový plán nelze přezkoumat v přezkumném řízení podle správního řádu (§ 311 odst. 3 stavebního zákona). Nadto se v případě námitek, resp. podnětu k přezkumnému řízení vůbec nejedná o právní prostředky obrany dotčené osoby proti opatření obecné povahy.

ad 3)

- **Vlastníkem** dálnice D(x) bude **stát**; viz **§ 9 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích**.

- **Ředitelství silnic a dálnic, s. p.**, bude **správcem** dálnice D(x) ve smyslu věty druhé § 9 odst. 3 zákona o pozemních komunikacích; viz **§ 9a odst. 2 zákona o pozemních komunikacích**.

Postavení správce dálnice nevyplývá z § 9a odst. 1 zákona o pozemních komunikacích.

ad 4)

Společnost Q., a. s., by měla ve vyvlastňovacím řízení vedeném příslušným správním orgánem ve věci předmětné části pozemku společnosti L., s. r. o., které by bylo zahájeno na základě žádosti Ředitelství silnic a dálnic, s. p., **procesní postavení účastníka řízení**. Tato společnost je zástavním věřitelem [§ 2 písm. e) zákona o vyvlastnění]. Zástavní věřitel je jedním z účastníků vyvlastňovacího řízení (**§ 17 odst. 1 zákona o vyvlastnění**).

Viz dále § 27 odst. 3 správního řádu: Společnost Q., a. s., by v tomto řízení měla v zásadě postavení účastníka řízení ve smyslu § 27 odst. 2 správního řádu (její zástavní právo zaniká ze zákona jako důsledek odnětí vlastnického práva vyvlastňovanému; viz § 6 zákona o vyvlastnění); výjimku by představoval výrok podle § 24 odst. 4 písm. c) zákona o vyvlastnění,

kdyby určil, jakou částku z náhrady pro vyvlastňovaného je vyvlastnitel povinen poskytnout zástavnímu věřiteli, ve vztahu k němu by pak měla postavení účastníka ve smyslu § 27 odst. 1 správního řádu.

ad 5)

Nejrychlejším způsobem, jakým lze v daném případě v řízení před správním orgánem získat za účelem zřízení dálnice vlastnické právo k části pozemku, který je ve vlastnictví společnosti L., s. r. o., je **postup podle § 4c zákona o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury**.

K tomu:

- Na stavby dálnic (coby dopravní infrastrukturu) se zákon o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury vztahuje [viz jeho § 1 odst. 2 písm. a)].
- Za účelem výstavby dálnice lze odejmout nebo omezit vlastnické právo vyvlastněním [viz § 17 odst. 2 písm. a) zákona o pozemních komunikacích].
- Dálnice D(x) je stavbou dopravní infrastruktury ve smyslu § 4a odst. 1 písm. a) zákona o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury (je umístována v koridoru, který je pro ni vymezen v územním rozvojovém plánu, a je uvedena v příloze č. 1 k danému zákonu).
- Při postupu podle § 4c zákona o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury **žádá oprávněný investor společně o povolení záměru stavby a o vydání mezitímního rozhodnutí** (= rozhodnutí, které obsahuje výroky podle § 24 odst. 3 zákona o vyvlastnění) **o vyvlastnění**. Společné řízení je vedeno stavebním úřadem podle § 4c odst. 3 zákona o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury, který je ve vztahu k zákonu o vyvlastnění zákonem speciálním (viz § 3 odst. 1 zákona o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury). Ve vztahu k vyvlastnění jde o nejrychlejší postup, neboť **podání žádosti o vydání mezitímního rozhodnutí zde nemusí předcházet ani povolení záměru** [vyplývá z povahy věci (= společné řízení), ani **pokus uzavřít dohodu, resp. smlouvu o získání práva k pozemku potřebného k uskutečnění účelu vyvlastnění** (v § 4c odst. 3 zákona o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury je uvedeno, že se neuplatní § 3 odst. 1 věta druhá a § 5 odst. 1 zákona o vyvlastnění)].

Ve vztahu ke společnému řízení vedenému podle § 4c odst. 3 zákona o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury by se obecně neuplatnilo ustanovení § 18 odst. 3 písm. b) zákona o vyvlastnění; v daném případě je však zmínka o něm bezpředmětná, protože k povolení záměru i k rozhodnutí o vyvlastnění je příslušný podle § 33 odst. 2 písm. a) s ohledem na § 5 odst. 2 písm. c) a přílohu č. 3 písm. a) stavebního zákona a § 16 odst. 3 písm. a) zákona o vyvlastnění též správní orgán (= Dopravní a energetický stavební úřad).

V zadání zmíněné pokusy o uzavření dohody, resp. smlouvy o získání práva k pozemku potřebného k uskutečnění účelu vyvlastnění jsou z hlediska postupu podle § 4c zákona o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury nadstandardní; tato souvislost nebyla předmětem hodnocení.

V případě vyvlastnění části pozemku, by bylo třeba s uvedeným(i) řízením(i) spojit ještě řízení o povolení dělení pozemků podle § 216 a 217 stavebního zákona; tato souvislost nebyla předmětem hodnocení.

ad 6)

- Odvolání musí být **zamítnuto pro nepřípustnost** podle § 92 odst. 1 správního řádu.

- **Odvolání** proti mezitímnímu rozhodnutí o vyvlastnění **není přípustné**; viz § 4a odst. 2 zákona o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury. To platí i pro mezitímní rozhodnutí vydané v rámci společného řízení podle § 4c odst. 3 daného zákona (vyplývá z kontextu úpravy).

Bez uvedení § 4a odst. 2 zákona o urychlení strategicky významné infrastruktury nelze odpověď uznat ani jako částečně správnou.

ad 7)

- K řízení o žalobě proti eventuálnímu mezitímnímu rozhodnutí o vyvlastnění předmětné části pozemku společnosti L., s. r. o., je **věcně příslušný krajský soud**; viz § 7 odst. 1 soudního řádu správního.

- K řízení o žalobě proti eventuálnímu mezitímnímu rozhodnutí o vyvlastnění předmětné části pozemku společnosti L., s. r. o., je **místně příslušný Krajský soud v Ostravě**; viz § 7 odst. 4 soudního řádu správního. Stavba dálnice je **vyhrazenou stavbou** [viz § 5 odst. 2 písm. c) a přílohu č. 3 písm. a) stavebního zákona]; k vyvlastňovacímu řízení je (v I. stupni) příslušný **Dopravní a energetický stavební úřad** [§ 16 odst. 3 písm. a) zákona o vyvlastnění].

Je nezbytné rozlišovat věcnou příslušnost a místní příslušnost soudu; věcná příslušnost není určena ustanovením § 7 odst. 4 soudního řádu správního [toto ustanovení je speciálním ustanovením o místní příslušnosti (ve vztahu k ustanovení jeho § 7 odst. 2)].